

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації на тему
«Відповідальність як умова та механізм успішної самореалізації особистості»
здобувачки наукового ступеня доктора філософії
БОНДАРЕНКО ВАЛЕРІЇ ОЛЕКСАНДРІВНИ
за галуззю знань 05 Соціальні та поведінкові
зі спеціальністю 053 Психологія

Публічна презентація проведена на міжкафедральному (фаховому) семінарі кафедри психології та педагогіки і кафедри міжнародної комунікації та політології «06» березня 2025 року, протокол № 7-Б.

1. Актуальність теми. Ключовим фактором сучасного витка еволюційної трансформації стає особиста позиція окремої людини щодо себе та суспільства. У цьому сенсі феномен відповідальності стає найбільш значущим у будь-якій діяльності, ситуації, конкретному вчинку людини. Сучасний світ потребує особистості, яка не просто пристосовується до реальності, а прагне досягнення успіху на основі самореалізації як у приватному, так і в соціальному житті, забезпечуючи тим самим особистісний та соціальний прогрес. Люди, які прагнуть результатів і досягають їх, становлять необхідний ресурс розвитку суспільства. У зв'язку з цим розв'язання проблеми успішної самореалізації, її умов та механізмів набуває особливої актуальності в сучасному науковому просторі.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана в межах комплексних науково-дослідних тем кафедри психології і педагогіки Хмельницького національного університету «Формування особистості як суб'єкта самотворення» (номер державної реєстрації 0119U103663). Тему дисертації затверджено Вченою радою Хмельницького національного університету (протокол №8 від 10.11.2021 р.).

3. Наукова новизна отриманих результатів. У дисертації *вперше* одержані такі нові наукові результати: на основі науково-теоретичного аналізу фундаментальних філософських та психологічних джерел із проблеми дослідження, відповідальність обґрунтовано умовою та механізмом успішної самореалізації особистості; виявлено та проаналізовано психологічний зміст особистісних показників самоцінності, внутрішньої свободи, життєстійкості як структурних компонентів, взаємопов'язаних із відповідальністю особистості; експериментально доведено, що механізм успішної самореалізації особистості ґрунтує відповідальність як функціональне утворення взаємопов'язаних із відповідальністю структурних компонентів: самоцінності, внутрішньої свободи, життєстійкості; запропоновано комплексний підхід до розвитку відповідальності особистості, що містить експериментальну програму, спрямовану на розвиток психологічних показників, взаємопов'язаних із відповідальністю особистості, а саме: самоцінності, внутрішньої свободи, життєстійкості в системі фахової освіти.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації визначається внеском у науково-психологічну науку вирішення проблеми успішної самореалізації особистості на основі розвитку відповідальності. Запропоноване визначення поняття «відповідальність» узагальнює та доповнює наявні підходи до розуміння цього феномену. Також результати цього дослідження розширюють уявлення сучасної психології розвитку про механізми успішної самореалізації особистості. Щодо практичного значення, то виявлені психологічні складові відповідальності можуть розглядатися як наукова основа для розробки методів успішної самореалізації особистості, зокрема для створення індивідуальних програм розвитку відповідальності в процесі практикумів саморозвитку та самореалізації, для розробки індивідуальних програм психокорекції та психологічного супроводу особистості. Матеріали авторської програми розвитку відповідальності особистості можуть бути використані психологічними службами в консультаційній роботі з батьками, педагогами. Матеріали дисертації можна

використовувати в курсах «Психологія особистості», «Вікова психологія», «Психологія розвитку», на тренінгах особистісного зростання.

5. Використання результатів роботи. Зміст роботи відображений у публікаціях автора, що надруковані

у фахових наукових виданнях:

«Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права» №4, 2022 р. – «Науково-історичні підходи до розробки засад психологічного статусу відповідальності у життєдіяльності особистості (за результатами науково-психологічного дослідження становлення засад проблеми відповідальності людини на основі аналізу історичних джерел та сучасних наукових розвідок)»; «Psychology travelogs», №1, 2024 р. – «Психологічний зміст та структура особистісної відповідальності»; «Габітус» №60, 2024 р. – «Психологічні особливості та чинники розвитку відповідальності в онтогенезі особистості»; «Габітус» №66, 2024 р. – «Психологічні особливості розвитку особистісної відповідальності у зв'язку із гендерною ідентичністю»;

участь у наукових конференціях: XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Modern science: innovations and prospects» (16-18.10.2022 р., Стокгольм, Швеція): «Психологічна спроможність рефлексивних практик у подоланні кризових станів особистості»;

The 2nd International scientific and practical conference «Science and innovation of modern world» (October 26-28, 2022): «Психологічні особливості становлення особистісної гідності у освітньому просторі сімейної взаємодії»;

The IV International Scientific and Practical Conference «The latest implementation of technologies in education» (November 21 – 23, Munich, Germany): «Психологічна роль життєстійкості у розвитку особистості»;

V Міжнародної науково-практичної конференція «Modern and global methods of the development of scientific thought» (October 25 – 28, 2022, Florence, Italy): «До проблеми дослідження відповідальності як механізму саморегуляції особистості»;

XXVI міжнародної науково-практичної конференція «Theoretical and practical aspects of modern research» (5 -7 червня 2024 р., Оттава, Канада): «Психологічні особливості розвитку емоційного інтелекту в підлітковому віці»;

2 Міжнародної науково-практичної конференції «Evolving Science: Theories, Discoveries and Practical Outcomes» (18-20 листопада 2024р., Цюрих, Швейцарія): «Психологічне значення особистісної відповідальності в контексті регуляції життєдіяльності людини у сучасному світі»;

XLVIII Міжнародної науково-практичної мультисекційної конференції «Interaction of Art and Science: Creative Approaches in Research» (20-22 листопада 2024 р., Женева, Швейцарія): «Кризи розвитку особистості як основа для становлення відповідальності людини».

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі – авторкою дисертації самостійно отримано всі наведені наукові результати.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі психології та педагогіки – науковий керівник: доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології та педагогіки **Таїсія Василівна Комар**.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, встановлено, що дисертаційна робота Бондаренко В. О. є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення.

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача. За результатами досліджень опубліковано 5 наукових праць, у тому числі 4 статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б» та 1 стаття у періодичному науковому виданні інших держав, що входять до ОЕСР та/або Європейського Союзу, 7 тез доповідей в збірниках матеріалів конференцій.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Комар Т., Бондаренко В. Науково-історичні підходи до розробки засад психологічного статусу відповідальності у життєдіяльності особистості. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права, 2022. 4. С.73-77. <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/issue/view/12/13>.

Особистий внесок здобувача. Авторка дисертації самостійно отримала всі наведені наукові результати. В статті «Науково-історичні підходи до розробки засад психологічного статусу відповідальності у життєдіяльності особистості» написаній у співавторстві із Комар Т.В., дисертантка представила результати науково-психологічного дослідження становлення засад проблеми відповідальності людини на основі аналізу історичних джерел та сучасних наукових розвідок.

2. Бондаренко В.О. Психологічний зміст та структура особистісної відповідальності. Psychology travelogs, ХНУ, 2024. 1. С. 258-269 <https://doi.org/10.31891/PT-2024-1-25>

3. Бондаренко В.О. Психологічні особливості та чинники розвитку відповідальності в онтогенезі особистості. Габітус, 2024. 60. С. 44-50. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.60.7>

4. Бондаренко В.О. Психологічні особливості розвитку особистісної відповідальності у зв'язку із гендерною ідентичністю. Габітус. 2024. 66. С.121-125. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.66.19>

Статті у періодичних наукових виданнях інших держав:

5. Бондаренко В.О. Психологічні особливості становлення особистісної відповідальності в актуальних соціальних умовах. Scientific discussion (Praha, Czech Republic) VOL 1, No 91, (2024) ISSN 3041-4245 The journal is registered and published in Czech Republic.

Тези доповідей в збірниках матеріалів конференцій:

1. Психологічна спроможність рефлексивних практик у подоланні кризових станів особистості» Збірник матеріалів XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Modern science: innovations and prospects» 16-18.10.2022 р., Стокгольм, Швеція;

2. Психологічні особливості становлення особистісної гідності у освітньому просторі сімейної взаємодії». Збірник матеріалів The 2nd International scientific and practical conference «Science and innovation of modern world» (October 26-28, 2022) Cognum Publishing House, London, United Kingdom;

3. Психологічна роль життєстійкості у розвитку особистості. Збірник матеріалів The IV International Scientific and Practical Conference «The latest implementation of technologies in education», November 21 – 23, Munich, Germany;

4. До проблеми дослідження відповідальності як механізму саморегуляції особистості. Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції «Modern and global methods of the development of scientific thought» (October 25 – 28, 2022) Florence, Italy;

5. «Психологічні особливості розвитку емоційного інтелекту в підлітковому віці. Збірник матеріалів XXVI міжнародної науково-практичної конференції «Theoretical and practical aspects of modern research» 5 - 7 червня 2024 р., Оттава, Канада.

6. Психологічне значення особистісної відповідальності в контексті регуляції життєдіяльності людини у сучасному світі. Збірник матеріалів 2 Міжнародної науково-практичної конференції «Evolving Science: Theories, Discoveries and Practical Outcomes». 18-20 листопада 2024р., Цюрих, Швейцарія.

7. Кризи розвитку особистості як основа для становлення відповідальності людини. Збірник матеріалів XLVIII Міжнародної науково-практичної мультисекційної конференції «Interaction of Art and Science: Creative Approaches in Research», 20-22 листопада 2024 р., Женева, Швейцарія.

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Бондаренко Валерії Олександрівни «Відповідальність як умова та механізм успішної самореалізації особистості», що подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми Хмельницького національного університету зі спеціальності 053 Психологія.

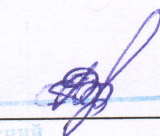
РЕКОМЕНДУВАТИ:

Дисертаційну роботу «Відповідальність як умова та механізм успішної самореалізації особистості», подану Бондаренко Валерією Олександрівною на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту.

Головуючий публічної презентації:

доктор психологічних наук,

професор кафедри психології та педагогіки

 Свген ПОТАПЧУК

